

УДК (069.01:069.5):39]:355.01(477:470)“20”

DOI <https://doi.org/10.15407/nte2026.02.103>

СОНЯЧНА ЛІЛІЯ

докторка історичних наук, старша наукова співробітниця відділу «Український етнологічний центр» Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (Івано-Франківськ, Україна).

ORCID: <https://orcid.org/0009-00087580-7526>

SONIACHNA LILIA

a Doctor of History, a senior research fellow at the *Ukrainian Ethnological Center* Department of M. Rylskyi Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (Ivano-Frankivsk, Ukraine).

ORCID: <https://orcid.org/0009-00087580-7526>

Бібліографічний опис:

Сонячна, Л. (2026) Проблеми наповнення та зберігання музейних фондів до війни та в умовах війни. *Народна творчість та етнологія*, 2 (410), 103–112.

Soniachna, L. (2026) The Problems of Building Up and Preserving Museum Collections before and during the War. *Folk Art and Ethnology*, 2 (410), 103–112.

© Видавництво ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2026. Опубліковано на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

ПРОБЛЕМИ НАПОВНЕННЯ ТА ЗБЕРІГАННЯ МУЗЕЙНИХ ФОНДІВ ДО ВІЙНИ ТА В УМОВАХ ВІЙНИ

Анотація / Abstract

Мета статті – проаналізувати проблему наповнення та зберігання етнографічних експонатів у фондах музеїв різного рівня, статусу, напрямку роботи до і в умовах війни. Основою статті стали власні спостереження та комунікації під час дослідження фондів колекцій народного одягу українців 41-го музейного закладу впродовж 2009–2025 років. На прикладі Національного заповідника «Давній Галич» розкрито досвід грантової співпраці з міжнародним швейцарським фондом ALIPH із ціллю покращити умови роботи фондів під час воєнних дій в Україні. **Методологія роботи** охоплює принципи історизму, всебічності, системності й об'єктивності, які реалізуються завдяки поєднанню загальнонаукових, історичних та етнологічних методів із міждисциплінарними методами, методами музейного джерелознавства й техніко-технологічного дослідження. Наукова новизна роботи полягає у висвітленні позитивного грантового досвіду Національного заповідника «Давній Галич» та порівняльному аналізі проблематики наповнення та зберігання фондів збірок музеїв різноманітного рівня й спеціалізації. **Висновки.** Отже, процеси наповнення та зберігання фондів колекцій традиційного вбрання українців у музейних закладах залежать від багатьох факторів, насамперед від рівня фінансування з боку державної влади, організації власних проєктів, які дають можливість заробити додаткові кошти для придбання нових експонатів чи експедиційних досліджень та можливостей грантових історій, які використовують музеї. Інструмент грантових пропозицій в умовах війни, на нашу думку, є найактуальнішим та найбільш дієвим варіантом покращення умов зберігання етнографічних експонатів народного одягу українців та

поповнення фондкових колекцій. А позитивний досвід співпраці Національного заповідника «Давній Галич» з міжнародним фондом ALIPH лише підтверджує цю концепцію.

Ключові слова: етнографічні експонати, фонди, музеї, наповнення та зберігання, Національний заповідник «Давній Галич», колекції народного одягу українців, грант.

The purpose of the article is to analyze the problem of filling and storing ethnographic exhibits in the collections of museums of various levels, status, and areas of work before and during the war. The article is based on the authoress's own observations and communications during the study of the fund collections of Ukrainian folk clothing of the forty-one museum institution during 2009–2025. The experience of grant cooperation with the international Swiss foundation ALIPH is revealed exemplified by the National Reserve “Ancient Halych”. It is aimed at improving the working conditions of the collections during military operations in Ukraine. **The methodology of the work** includes the principles of historicism, comprehensiveness, systematicity, and objectivity, which are implemented through a combination of general scientific, historical, and ethnological methods with interdisciplinary methods, methods of museum source studies, technical and technological research. **The scientific novelty of the work** consists in the highlighting the positive grant experience of the National Reserve “Ancient Halych” and a comparative analysis of the problems of filling and storing the collections of museums of various levels and specializations. **Conclusion.** Thus, the processes of filling and storing fund collections of traditional Ukrainian clothing in museum institutions depend on many factors. In particular, from the level of funding from the state authorities, the organization of their own projects, providing an opportunity to earn additional funds for the purchase of new exhibits or expeditionary research, and the opportunities of grant stories used by the museums. The tool of grant proposals in wartime conditions, in our opinion, is the most relevant and effective option for improving the storage conditions of ethnographic exhibits of Ukrainian folk clothing and replenishing fund collections. And the positive experience of cooperation between the National Reserve “Ancient Halych” and the international fund ALIPH only confirms this concept.

Keywords: ethnographic exhibits, funds, museums, filling and storing, National Reserve “Ancient Halych”, collections of Ukrainian folk clothing, grant.

Вступ. Постановка проблеми та актуальність дослідження. Матеріали фондкових збірок музеїв, вивчені авторкою розвідки під час дослідження народних комплексів вбрання українців різноманітних історико-етнографічних регіонів і районів впродовж 2009–2025 років лягли в основу докторської монографічної роботи «Традиційний одяг українців Поділля» [20] та декількох десятків статей у фахових [24] і закордонних виданнях. Також готуються до перевидання книга про народний одяг подолян у науково-популярному форматі зі значними доповненнями в додатках та альбом з орнаментами вишивок із сорочок Полісся. Досвід збирання матеріалів у фондах і експозиціях музеїв України підсвітив проблему їх наповнення новими експонатами та зберігання наявних і нових експонатів з огляду на зменшення державного фінансування музейної справи в першій чверті XXI ст. та особливо через нові обставини життя й роботи в умовах військової агресії росії проти України. Тому тема роботи на

сьогодні є надзвичайно актуальною, з одного боку, і нагальною – з іншого.

Аналіз джерел та мета статті. Протягом 2009–2025 років авторкою було опрацьовано збірки народної носії українців музеїв різних рівнів, статусів (національних, державних, обласних, районних) та напрямів роботи (історичних, історико-краєзнавчих, історико-культурних, етнографічних, мистецтвознавчих, народної архітектури та побуту, художніх, літературних тощо). Якщо фондкові колекції та експозиційні виставки традиційного вбрання українців усіх історико-етнографічних регіонів і районів України, що представлені в музеях національного та державного значення можна назвати більш-менш наповненими й науково висвітленими, то цього не скажеш про стан речей у регіональних музеях. Подібні питання розкрито в колективній праці Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології «Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів.

Т. 10. Традиційне повсякденне та обрядове вбрання» [19], у книзі «Етнографічні музеї України» Г. А. Скрипник [23] та наукових статтях О. Комової [21], Л. Плешакової [22] і О. Тур, В. Шабуніної, В. Саранчі [25].

Щодо питання створення належних умов для зберігання експонатів у фондovих сховищах музеїв ситуація бажає кращого стану речей. Тому стаття присвячена порівняльному аналізу досліджуваних музеїв та розкриттю в контексті проблеми загрози культурним цінностям в умовах війни, а також досвіду грантової історії роботи в цьому напрямку на прикладі музейного комплексу «Давній Галич».

Виклад основного матеріалу. Нами фотозафіксовано й систематизовано понад дві з половиною тисячі світлин компонентів народного одягу українців кінця ХІХ – другої половини ХХ ст. з фондovих збірок 31 музею до війни та 10 музеїв у період воєнних дій на території України.

Серед музеїв, опрацьованих до початку повномасштабного вторгнення впродовж 2009–2021 років, значну цінність становлять фонди, а саме – Національного музею українського народного декоративного мистецтва в Києві (понад 78 тис. творів традиційного народного та професійного декоративного мистецтва України від ХV ст. до сучасності, зокрема вибійка, вишивка, ткацтво, художня обробка металу, рогу, шкіри тощо), Національного музею народної архітектури та побуту України як музею-скансену поблизу селища Пирогів біля Києва (275 архітектурних експонатів народного будівництва ХVІ–ХХ ст. з побутовими речами, меблями й одягом (близько 70 тис. предметів), окремо основні та допоміжні наукові фонди), Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара» в Києві (понад 15 тис. етнографічних і мистецьких одиниць, серед них – 2,7 тис. зразків тканини), Національного музею історії України в Києві (понад 800 тис. пам'яток історії та культури українського народу).

Цінні за обсягом і довідковим апаратом колекції зразків одягових компонентів народної ноші переважно Західного макрорегіону містяться в Музеї етнографії та художнього промислу Інституту народознавства Національної академії наук України у Львові (понад 44 тис. одиниць етнографічного відділу й понад 28 тис. одиниць відділу мистецького промислу), Національному музеї у Львові імені Андрея Шептицького (понад 100 тис. експонатів українського мистецтва та національної культури).

Вартісне значення серед названих осередків мають фонди обласних музеїв, зокрема Вінницького обласного краєзнавчого музею (100 тис. одиниць, серед яких 3799 предметів етнографічної колекції), Тернопільського обласного краєзнавчого музею (понад 274 тис. пам'яток матеріальної і духовної культури, 12048 предметів етнографічної збірки в т. ч.), Хмельницького обласного краєзнавчого музею (понад 62 тис. одиниць предметів усього та 2721 одиниця етнографічної колекції), Чернівецького обласного краєзнавчого музею (близько 90 тис. предметів загалом і близько 2 тис. предметів етнографічних збірок), Житомирського обласного краєзнавчого музею (понад 130 тис. пам'яток), Кіровоградського обласного краєзнавчого музею (81 тис. експонатів усього, з них етнографічні колекції складають 5 тис. одиниць), Миколаївського обласного краєзнавчого музею (160 тис. екземплярів традиційної культури, серед них – 3 тис. одиниць етнографічної спадщини), Одеського державного історико-краєзнавчого музею (120 тис. предметів етнографії, історії, культури та природознавства; окремо етнографічна збірка вміщує 2 тис. взірців рукотворення), Черкаського обласного краєзнавчого музею (106 тис. речових і документальних матеріалів; етнографічна колекція – понад 3 тис. одиниць збереження), Вінницького обласного художнього музею (понад 7 тис. експонатів), Чернівецького обласного художнього музею (близько

12 тис. одиниць), Чернівецького музею народної архітектури та побуту як скансену Західної України (35 дерев'яних будівель житлового, господарського та сакрального призначення, понад 8 тис. етнографічних експонатів, з яких більш як 1,5 тис. виставлені в експозиції).

Для фондів колекцій розглянутих музеїв характерна значна наповненість загальновідомими експонатами всіх одягових груп фактично всіх історико-етнографічних регіонів і районів України. З-поміж складових комплексу народної носії наявні екземпляри жіночого й чоловічого натільного одягу (вишиті сорочки), верхнього одягу (кожухи, гуньки, опанчі, свити, сердаки тощо), жіночого зшитого поясного (різномісні спідниці) та плечового (камізелки, керсетки, горсики, кептарі, лейбики) одягу. У чималій кількості наявні також зразки чоловічого (штани) й розпашного жіночого (горбатки, гуньки, запаски, обгортки, плахта, запаски, фартухи) поясного одягу, жіночих головних уборів (оригінальні очіпки, намітки, кічка з нафрамицею, барвисті хустини різних розмірів і фактури, весільні вінки), нашійних і нагрудних прикрас (баламути, бісерні вироби, корали, дукачі), різномісних поясів. У значно меншій кількості зібране взуття та ще в меншій – чоловічі головні убори й доповнення до одягу. Часто трапляються й приклади вузьколокальних експонатів різних груп одягу. Поповнення етнографічних колекцій здійснювалося в досліджуваний довоєнний період часу практично лише за рахунок предметів, які дарували музеям небадужі пересічні люди, колекціонери, меценати або представники української діаспори. Через відсутність фінансування експедиційні дослідження в роки незалежності майже припинилися, а значить, зменшилася можливість придбати нові експонати завдяки такому інструменту. Усі вироби зберігаються у фондосховищах, що мають спеціальні шафи чи полиці. Утім, часто такі приміщення потребують ремонтів та заміни давніх меблів на більш сучасні.

Нерідко це були підвальні приміщення, працівники яких змушені створювати додаткові умови для якісного зберігання експонатів [20, с. 49–54].

Опрацюванню означеної проблематики посприяли етнографічні зібрання комплексів народного вбрання історичних, краєзнавчих та іншого напрямку музеїв локального значення. Зокрема, значну цінність мають фонди Борщівського обласного краєзнавчого музею, що на Тернопіллі (понад 12 тис. предметів), Хотинського історичного музею з Чернівецьчини (близько 50 тис. одиниць збереження, у т. ч. етнографічна колекція понад 1 тис. одиниць), Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника з Хмельниччини (понад 150 тис. одиниць речових і документальних матеріалів основного та науково-допоміжного фондів, з них – 1927 одиниць групи «Тканини» і 172 одиниці групи «Шкіра») та Державного історико-культурного заповідника «Межибіж», що на Хмельниччині (понад 3 тис. екземплярів загальної кількості та 7191 одиниця етнографічної збірки). Важливими стали фондові колекції таких музеїв із Вінниччини, як Бершадський краєзнавчий музей (близько 3 тис. експонатів), Літинський краєзнавчий музей ім. Устима Кармалюка (близько 8 тис. екземплярів), Могилів-Подільський краєзнавчий музей (понад 22 700 речових і документальних матеріалів), Оратівський краєзнавчий музей (понад 2 тис. одиниць збереження), Тиврівський краєзнавчий музей (майже 3 тис. предметів), Тульчинський краєзнавчий музей (понад 22 тис. експонатів), Ямпільський музей образотворчого мистецтва (понад 200 одиниць етнографії) [20, с. 54–56].

Безпосередньо група тканин етнографічного відділу фондів накопичень зазначених музейних установ об'єднує в собі всі різновиди складових елементів національного (як жіночого, так і чоловічого) костюма. Зокрема, численні зразки натільного, поясного (особливо святкових запасок, обгорток і спідниць), плечового (камізелок і кептарів) та верхнього (найбільше кожухів різної

довжини й декорування, менше виробів з вовняного сукна) одягу, головних уборів, поясів, взуття, прикрас (передусім з бісеру) та прикрас доповнень до одягу. Якщо в музеях обласного значення експонати зберігали в окремих фондovих кімнатах зі спеціальними меблями, то в закладах локального значення етнографічні предмети виставляли переважно в експозиційних залах та частково в шафах, скринях, коробках. Лише в деяких музеях місцевого рівня були наявні фондосховища. Поповнюються етноколекції за рахунок дарунків від різних людей або приватних збирачів культурної спадщини українців.

У період російсько-української війни опрацьовано колекції подільського народного одягу таких музеїв із Хмельниччини, як Деражнянський міський історичний музей (понад 2 тис. експонатів), Музей подільської вишивки та побуту с. Маниківці (колишній Деражнянський р-н, понад дві сотні виробів), музей історії села Зінків (колишній Вінковецький р-н, декілька сотень експонатів), Хмельницьке міське Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта» (декілька десятків одиниць етновиробів), Музей історії міста Хмельницького (понад 5,5 тис. предметів), Хмельницький обласний літературний музей (етнографічна експозиція). Окрім того, досліджено традиційні строї українців, що зберігаються у фондах Заліщицького краєзнавчого музею, що на Тернопілі (16 310 експонатів основного фонду), та Волинського краєзнавчого музею в м. Луцьку (майже 150 тис. експонатів, у т. ч. етнографічних) [2–16; 18].

Насамперед варто зазначити, що воєнна агресія змінила стан ситуації роботи всіх музейних закладів, особливо тих, які перебувають у зоні бойових дій чи в прикордонній смузі. З одного боку, збереження фондovих збірок таких музеїв взагалі опинилося під великою загрозою повного чи часткового знищення. З іншого – війна призвела до ще меншого фінансування цього сектору культури нашої країни, тому музеї почали власноруч шукати варіанти виходу із цих

ситуацій через залучення коштів різноманітних грантів.

Щодо загального стану речей у досліджених музеях під час війни маємо таку ситуацію. Подібно фондovі збірці закладів обласного значення та краєзнавчого спрямування мають більш численне наповнення етнографічними колекціями народних строїв і наявністю предметів з кожної групи одягу, чого не скажеш про музеї іншого рівня й напрямку діяльності, що є логічним процесом. Схожа ситуація складається й щодо проблеми збереження експонатів. Якщо в закладах вищого статусу наявні спеціально обладнанні фондovі приміщення для зберігання виробів і лише незначна їх частина представлена в експозиційних залах, то в маленьких музеях більшість предметів одягу розміщена у вигляді експозицій чи в спеціальних етнозалах, чи у всіх кімнатах етнохатинок, у яких розміщені самі музеї. Щодо проблеми наповнення новими експонатами, то вона також поки вирішується переважно завдяки надходженням від пересічних громадян чи колекціонерів.

Навесні та влітку 2025 року нами було досліджено експонати Музею народної архітектури та побуту Прикарпаття, який є частиною заповідника «Давній Галич». Це унікальний етнографічний комплекс просто неба на території давнього Галицького городища, що презентує стародавню культурну спадщину українців Бойківщини, Гуцульщини, Опілля та Покуття. Площа музею складає 4,5 га, на якій розташовані чотири «мікросела», що представляють етнографічні райони Прикарпаття. Експозиційні будівлі Музею повністю відтворюють традиції місцевої архітектури та їх внутрішнього наповнення у вигляді меблів, хатнього начиння, посуду, народних тканин, традиційного одягу тощо [1; 17].

Також у травні – червні 2025 року було досліджено фондovі колекції народного вбрання українців Прикарпаття Національного заповідника «Давній Галич». У червні відбулася презентація книги «Традиційний одяг

українців Поділля» з метою поділитися науково-дослідницьким досвідом за запитом колег. У процесі роботи у фондах приємно здивувала значна кількість експонатів традиційного одягу та умови його зберігання. Це були нові шафи зі спеціально обладнаними горизонтальними полицями для виробів, які складаються, та довгими купе для верхнього одягу й довгопогих сорочок, що мають висіти на вішалках. Під час спілкування із завідувачем і працівниками фондів було з'ясовано інформацію про грант, який вони організували спільними зусиллями з керівництвом закладу у травні 2022 року. Грант на суму 9700 доларів Музей отримав від міжнародного фонду ALIPH. Це приватний фонд зі статусом міжнародної організації. За рахунок отриманих коштів вдалося замовити шість комбінованих шаф з антресолями для зберігання одягу та шафу для зберігання фалеристики й нумізматики з шухлядами. За словами працівників, у 2025 році продовжено співпрацю з фондом щодо отримання нового гранту на ремонт додаткової будівлі для фондосховища [1; 9–10; 16–17].

Загалом, головною метою швейцарського міжнародного фонду ALIPH (International Alliance for the Protection of Heritage in Conflict Areas) є фінансування захисту культурної спадщини націй (народів) у зонах воєнних конфліктів, підтримка екстрених і відновлювальних проєктів музеїв, архівів, організацій, які захищають та відновлюють пам'ятки архітектури, колекції культурного спрямування в країнах, що постраждали від війни. В Україні фонд розпочав свою діяльність у 2022 році.

Варто зауважити, що фонд ALIPH реагує на руйнування культурної спадщини як фізичного (музеї, пам'ятки), так і нематеріального (традиції, ремесла) типу, однак лише тієї спадщини, втрата якої спричинена війнами, конфліктами, стихійними лихами чи іншими кризами. Основні напрямки роботи фонду включають профілактику (запобігання ризикам руйнування), екстрені заходи (швидка допомога в кризових і пост-конфліктних ситуаціях), реабілітація (відновлення й рекон-

струкція об'єктів і практик), підтримка місцевих спільнот та професіоналів (залучення локальних експертів і культурних об'єднань до реалізації проєктів).

Цікаво, що фонд фінансує проєкти через гранти та партнерські програми і співпрацює з міжнародними організаціями UNESCO і ICOMOS та місцевими партнерами. Важливо, що ALIPH спрямовує як невеликі екстрені ініціативи, так і великі масштабні програми з відновлення. Фонд здійснює проєкти у країнах усього світу. За роки своєї діяльності він виділив більше 100 мільйонів доларів на реалізацію понад 500 культурних ініціатив у десятках країн світу. На території України ALIPH підтримує захист музейних колекцій, стабілізацію архівів і будівель. У 2025 році Україна та ALIPH підписали меморандум про створення Українського фонду культурної спадщини. Його мета напрацювати новий механізм координації міжнародної допомоги для збереження та відновлення українських історичних об'єктів і музейних колекцій. До завдань УФКС належить залучення донорських коштів, підтримка конкурсів проєктів, сприяння цифровій трансформації сектору культури та розвиток професійної спільноти фахівців [1; 17].

Висновок. Отже, процеси наповнення та зберігання фондкових колекцій традиційного вбрання українців у музейних закладах залежать від багатьох факторів, насамперед від рівня фінансування з боку державної влади, організації власних проєктів, що дають можливість заробити додаткові кошти для придбання нових експонатів чи експедиційних досліджень, та можливостей грантових історій, які використовують музеї. Інструмент грантових пропозицій в умовах війни, на нашу думку, є найбільш актуальним та дієвим варіантом покращення умов зберігання етнографічних експонатів народного одягу українців та поповнення фондкових колекцій, а позитивний досвід співпраці Національного заповідника «Давній Галич» із міжнародним фондом ALIPH лише підтверджує цю концепцію.

Експонати з фондів Національного заповідника «Давній Галич»
(Івано-Франківська обл.), 2025 р.

**Експонати з Музею народної архітектури та побуту Прикарпаття
(Івано-Франківщина). 2025 р.**

Джерела та література

1. Національний заповідник «Давній Галич». Офіційний сайт. URL : <https://davnyihalych.com/>.
2. Статистичний звіт про діяльність Деражнянського міського історичного музею (Хмельниччина) за 2022 рік. С. 1.
3. Статистичний звіт про діяльність Музею подільської вишивки та побуту в с.°Маниківці (Хмельниччина) за 2022 рік. С. 1.
4. Статистичний звіт про діяльність Заліщицького краєзнавчого музею (Тернопільщина) за 2022 рік. С. 1.
5. Статистичний звіт про діяльність Музею історії села Зінків (Хмельниччина) за 2022 рік. С. 1.
6. Статистичний звіт про діяльність Хмельницького міського Товариства української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта» за 2022 рік. С. 1.
7. Статистичний звіт про діяльність Музею історії міста Хмельницький за 2022 рік. С. 1.
8. Статистичний звіт про діяльність Волинського краєзнавчого музею (Луцьк) за 2024 рік. С. 1.
9. Статистичний звіт про діяльність Національного заповідника «Давній Галич» (Івано-Франківщина) за 2025 рік. С. 1.
10. Статистичний звіт про діяльність Музею народної архітектури та побуту Прикарпаття (Івано-Франківщина) за 2025 рік. С. 1.
11. Фонди Волинського краєзнавчого музею. Група «вишивка». В – 200, 206, 213, 2047, 2048, 2673, 2782, 2889.
12. Фонди Деражнянського міського історичного музею. Книга вступу. КВ – 154–218.
13. Фонди Заліщицького краєзнавчого музею. Книга вступу. КВ – 345–547.
14. Фонди Музею історії села Зінків. Книга вступу. КВ – 49–78.
15. Фонди Музею подільської вишивки та побуту в с. Маниківці. Книга вступу. КВ – 87–139.
16. Фонди Національного заповідника «Давній Галич». Група «тканина та шкіра». ТШ – 49–52, 160–163, 173–175, 184–186, 214–217, 223–225, 288–291, 449–450, 460, 539, 726–727.
17. Фонди приватного архіву Лілії Сонячної. Книга вступу. КВ – 279–843.
18. Фонди Хмельницького міського Товариства української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта». Книга вступу. КВ – 18–79.
19. Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів. Т. 10. Традиційне повсякденне та обрядове вбрання / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2018. 640 с. : іл.
20. Іваневич Л. А. Традиційний одяг українців Поділля (друга половина XIX – початок XXI ст.): історія, класифікація, конструктивно-художні та регіонально-локальні особливості : монографія. Хмельницький : ФОП Мельник А. А., 2022. 800 с. : іл.
21. Комова О. С. Preservation of the museum heritage of Ukraine in the context of emphasizing national identity. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету культури і мистецтв. Серія: Історія, економіка, філософія*. Київ, 2024. № 29. С. 134–143. DOI: <https://doi.org/10.32589/2412-9321.29.2024.301823>.
22. Плешакова Л. Проблеми збереження Національного фонду України в умовах політичних криз та військових конфліктів. *Вісник Київського національного університету. Серія: Музеєзнавство та пам'яткознавство*. Київ, 2021. Т. 4. № 1–2. С. 172–191. DOI: <https://doi.org/10.31866/2617-7943.3.2.2020.221107>.
23. Скрипник Г. А. Етнографічні музеї України. Київ : Наукова думка, 1989. 264 с. : іл.
24. Сонячна Л. «Етнографізм» у музейній справі на прикладі районних і сільських музеїв Поділля. *Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Українське народознавство та мистецтвознавство в контексті сучасних суспільних змін (наукова конференція пам'яті академіка НАН України Ганни Скрипник)» (Київ, 16–17 вересня 2025 року) / ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України*. Київ, 2025. 374 с. С. 111–116.
25. Тур О., Шабуніна В., Саранча В. Дигіталізація архівних фондів, музейних та бібліотечних колекцій як чинник збереження національної культурної спадщини України. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. Київ, 2023. № 3. С. 49–56. DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2023.290983>.

References

1. National Reserve “Ancient Halych”. Official Web-Site [online]. Available from: <https://davnyihalych.com/> [in Ukrainian].
2. Statistical Report on the Activities of the Derazhnia City Historical Museum (Khmelnyskyi Region) for 2022, pp.1 [in Ukrainian].

3. *Statistical Report on the Activities of the Museum of Podillia Embroidery and Everyday Life in the Village of Manykivtsi (Khmelnyskyi Region) for 2022*, pp.1 [in Ukrainian].
4. *Statistical Report on the Activities of the Zalishchyky Local History Museum (Ternopil Region) for 2022*, pp.1 [in Ukrainian].
5. *Statistical Report on the Activities of the Museum of History of the Village of Zinkiv (Khmelnyskyi Region) for 2022*, pp.1 [in Ukrainian].
6. *Statistical Report on the Activities of Taras Shevchenko "Enlightenment" Khmelnytskyi City Society of Ukrainian Language for 2022*, pp.1 [in Ukrainian].
7. *Statistical Report on the Activities of the Museum of History of the City of Khmelnytskyi for 2022*, pp.1 [in Ukrainian].
8. *Statistical Report on the Activities of the Volhynian Local History Museum (Luts'k) for 2024*, pp.1 [in Ukrainian].
9. *Statistical Report on the Activities of the National Reserve "Ancient Halych" (Ivano-Frankivsk Region) for 2025*, pp.1 [in Ukrainian].
10. *Statistical Report on the Activities of the Museum of Folk Architecture and Life of Ciscarpathia (Ivano-Frankivsk Region) for 2025*, pp.1 [in Ukrainian].
11. *Funds of the Volhynian Local History Museum. "Embroidery" Group*. V – 200, 206, 213, 2047, 2048, 2673, 2782, 2889 [in Ukrainian].
12. *Funds of Derazhnia City Historical Museum. Introduction Book*. KV – 154–218 [in Ukrainian].
13. *Funds of Zalishchyky Local History Museum. Introduction Book*. KV – 345–547 [in Ukrainian].
14. *Funds of the Museum of History of the Village of Zinkiv. Introduction Book*. KV – 49–78 [in Ukrainian].
15. *Funds of the Museum of Podillia Embroidery and Life in the Village of Manykivtsi. Introduction Book*. KV – 87–139 [in Ukrainian].
16. *Funds of the National Reserve "Ancient Halych". Group "Fabric and Leather"*. TSh – 49–52, 160–163, 173–175, 184–186, 214–217, 223–225, 288–291, 449–450, 460, 539, 726–727 [in Ukrainian].
17. *Funds of the Private Archives of Liliia Soniachna. Introduction Book*. KV – 279–843 [in Ukrainian].
18. *Funds of Taras Shevchenko "Enlightenment" Khmelnytskyi City Society of Ukrainian Language. Introduction Book*. KV – 18–79 [in Ukrainian].
19. SKRYPNYK, Hanna, ed.-in-chief. *Ethnographic Image of Modern Ukraine. Corpus of Expeditionary Folklore and Ethnographic Materials*. Vol. 10. Traditional Everyday and Ritual Clothes. NAS of Ukraine, M. Ryl'skyi IASFE. Kyiv, 2018, 640 pp., ills. [in Ukrainian].
20. IVANEVYCH, Liliia. *Traditional Clothes of Ukrainians of Podillia (Late 19th – Early 21st Century): History, Classification, Constructive-Artistic and Regional-Local Peculiarities: A Monograph*. Khmelnytskyi: Sole trader Melnyk A. A., 2022, 800 pp., ills. [in Ukrainian].
21. PLIESHAKOVA, Liliia. Problems of the National Fund of Ukraine Preserving in the Conditions of Political Crisis and Military Conflicts. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series: Museology and Monument Studies*. Kyiv, 2021, vol. 4, no. 1–2, pp. 172–191. DOI: <https://doi.org/10.31866/2617-7943.3.2.2020.221107> [in Ukrainian].
22. SKRYPNYK, Hanna. *Ethnographic Museums of Ukraine*. Kyiv: Scientific Thought, 1989, 264 pp., ills. [in Ukrainian].
23. SONIACHNA, Liliia. "Ethnographism" in the Museum Work Exemplified by District and Village Museums of Podillia. *Collected Scientific Works after the Materials of International Theoretical and Practical Conference "Ukrainian Ethnology and Art Studies in the context of Modern Social Changes (Scientific Conference to Commemorate the Academician of the NAS of Ukraine Hanna Skrypnyk)" (Kyiv, September 16–17, 2025)*. M. Ryl'skyi IASFE of the NAS of Ukraine. Kyiv, 2025, pp. 111–116 [in Ukrainian].
24. TUR, Oksana, Viktoriia SHABUNINA, Viktor SARANCHA. Digitalization of Archive Funds, Museum and Library Collections as a Factor of the Preservation of the National Cultural Heritage of Ukraine. *Library Science. Documentation Science. Informology*. Kyiv, 2023, no. 3, pp. 49–56. DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2023.290983> [in Ukrainian].
25. KOMOVA, Olena. Preservation of the Museum Heritage of Ukraine in the Context of Emphasizing National Identity. *Bulletin of Kyiv National Linguistic University. Series: History, Economics, Philosophy*. Kyiv, 2024, no. 29, pp. 134–143. DOI: <https://doi.org/10.32589/2412-9321.29.2024.301823> [in English].

Конфлікт інтересів

Авторка не має потенційного конфлікту інтересів, який би міг вплинути на рішення про опублікування цієї статті.

Використання штучного інтелекту

Не використувався.

Отримано / Received 28.01.2026

Рекомендовано до друку / Recommended for publishing 18.05.2026

Опубліковано / Published 26.05.2026